

Eszéki Erzsébet

Játékos tréfamesterek között

Sumonyi Zoltán: Tessék mondani, milyen vallású?

Rég olvastam ilyen szórakoztató könyvet. Itt, persze, akár abba is hagyhatnám az írást. Csak ebből a rövid mondatból nem derül ki, miért érdemes az olvasónak kézbe vennie ezt a kötetet. Ezért aztán folytatom.

A könyv szerzőjét sok idősebb irodalombarát felismerné a hangjáról is, hiszen *Sumonyi Zoltán* 1970-től a Magyar Rádióban dolgozott, 1980-tól az irodalmi osztályon. Az általa szerkesztett-vezetett *Társalgó – Másfél óra irodalomkedvelőknek* című műsorban nagyszerű interjúkat hallhattunk a legjelentősebb kortárs írókkal, költőkkel. Azok a beszélgetések régóta nem hallhatók, sajnos, de most legalább itt van ez a karcsú, remek történetekben dúskáló kötet, amelyben a szerző 30 anekdotát gyűjtött csokorba.

Ezek az írások olyan sűrűek, mint egy jó vers. Hiába, Sumonyi Zoltán mégiscsak költő, hamar megtanulta a tömörítést, rádiósként pedig a szerkesztést. Nehéz ezeket ilyen frappánsan megírni, úgy felépíteni, hogy írásban is hassanak. Az anekdoták olyanok, mint a népmesék: szájról szájra szállnak, közben csiszolódnak, olykor teljesen átalakulnak. Olvashatunk is a kötetben olyan szigligeti legendát, amelyről aztán kiderült, hogy semmi köze a valósághoz. Viszont az illető író a „története” hallatán remekül szórakozott, és felhatalmazta a Társalgó mikrofonja előtt Sumonyi Zoltánt: „Ez olyan jó, hogy terjessze nyugodtan!”

Magam is tanúja voltam többször, például az Élet és Irodalom szerkesztőségében és a szigligeti alkotóházban, miként alakul egy anekdota egészen addig, míg esetleg nyomtatásban is megjelenik. Úgy, ahogy az egyik legnagyszerűbb író, *Kardos G. György* formálta a rövid, őrületesen jó glosszáit. Bement hétfő reggel az ÉS szerkesztőségébe, betért az összes szobába, és mindenhol elmesélte. Mire a folyosó végére, a beírókhoz ért, addigra tökéletesre csiszolta. Így formálódhattak ezek a „mesék” is, Sumonyi Zoltán pedig tisztelettel és szeretetteljesen írta meg ezeket a sokszor humoros, máskor abszurd eseményeket.

Fontos jellemzője a kötetnek a személyesség. Sumonyi Zoltán nem hallomásból ismerte mindazt, amit most közkinccsé tett, hanem ő maga

beszélgetett ezekkel a költő- és írónagyságokkal, akik közül többekkel napokat, heteket tölthetett együtt. Szerencséje volt, és gyakran segítette a vakmerősége. Már ifjú, pályakezdő költőként is döntő szerepet játszott ez a kettő. Ahogy a kötet első írásából megtudjuk, az ifjak akkoriban Füst Milánhoz próbálták eljuttatni a verseiket. Természetesen nem mesélem el a történetet, csak annyit árulok el: ez az írás alapvetően meghatározza a kötet hangnemét, ahogy a több évtizeddel korábbi esemény is meghatározta Sumonyi Zoltán költői pályáját.

Ahhoz is vakmerőség kellett, hogy fiatal egyetemistaként, ismeretlenül betoppanjon a balatonfüredi Lipták-villába, *Lipták Gábor*ék házába (amely ma a Műfordítók Háza), ahol szerencséjére szívesen fogadták, sőt: felkarolták. Egy idő után be is fogadták a környékbeli művészek, akik minden hétvégén a Lipták-villában találkoztak, beszélgettek. Kell-e ennél jobb indulás egy pályakezdő költőnek?

Később volt még egy meghatározó helyszín az életében: a 70-es évektől két évtizeden át a szigligeti alkotóházban töltött több hetet, olyan írók társaságában, akikről most a kötetben olvashatunk. Tehát szerencséje volt Sumonyi Zoltánnak ezzel a két helyszínnel. De szerencséje annak van, aki tesz is érte. A *Társalgó* szerkesztője és sok rádiós interjú készítője tett érte: mindig alapos, felkészült volt, és őszinte kíváncsisággal, figyelemmel közelített az interjúalanyaihoz. Ennek köszönhetően pedig sok író megnyílt előtte.

Az anekdotagyűjteményből is sugárzik ez a szeretetteli közelítésmód. Nem róla szólnak az írások, noha természetesen róla is, hiszen ő a szerzőjük, egyes szám első személyben mesél. De soha nem tolakszik az előtérbe.

A könyvben emlegetett írók szerettek játszani, tréfálkozni, egymást ugratni. Legendás volt erről például *Karinthy Ferenc, Cini*, az ő telefonbetyárkodásain jót derülhetünk olvasás közben is. Vagy ott van *Weöres Sándor*, elképzelhetjük a magyar lírában páratlan, zseniális költőt, ahogy a kerevetén a jobb karjára dőlve néz ránk komoly arccal, kissé hamiskás szemmel, figyelve, miként reagálunk furfangos válaszaira.

Természetesen nem lőném le egyik írás témáját vagy poénját sem, inkább elmesélem egy saját emlékemet, csak hogy érzékeltessek valamennyit abból, milyen, ha az ember neves alkotók közelében lehet. Amikor a ’80-as évek második felében, igen fiatalon a *régi* Magyar Nemzet irodalmi szerkesztője voltam, Weöres Sándortól is sokszor kértem verseket. Általában elmentem hozzájuk a kéziratokért (így jól ismertem az előbb említett helyzetet, amint a kereveten a jobb karjára támaszkodik, és így beszélgetünk). Egyszer, amikor felhívtam telefonon, és új verset kértem tőle, ezt kérdezte: „Van előtted papír és ceruza?” Mondtam, hogy termé-

szetesen, hiszen a szerkesztőségben ültem a vezetékes telefonnál. Mire ő megkérdezte: „Milyen hosszú verset szeretnél?” Bármilyen hosszú lehet, feleltem, de mit szólna egy nyolcsoroshoz? Mire Weöres rövid csend, némi gondolkodás után lediktált egy nyolcsoros verset. Megkért, hogy olvassam vissza. Javított egy szót. Majd megkérdezte: „Jó lesz, kedveském?”

Sumonyi Zoltán kötetében ennél a villanásnál hosszabb, de csak pár oldalas, olykor csattanóval végződő írásokat olvashatunk. Természetesen egy rövid anekdota nem képes úgy életre kelteni az adott írót, mint – mondjuk – egy alapos, mélyebb portréinterjú, nem is lehet ez a feladata. Viszont mindegyik felcsillant lényeges személyiségjegyeket. Legalább néhányan közelebb kerülhetnek hozzánk a 20. század második felének jelentős írói, költői közül.

Megjelent: olvassbele.com, 2020. október 27.

Sumonyi Zoltán: Tessék mondani, milyen vallású?
Corvina Kiadó, Budapest, 2020.